

බිංදුවේ අගය

ඇත්තේ බුන්මත් පමණක් නම් අප විසින් බුන්මත් දැනගනු ලබන්නේ ය යන්න වැරදි ප්‍රකාශයකි. එහෙත් අප තේරුම් ගතයුත්තේ අප මේ යෙදුම යොදන්නේ සම්මුති ආකාරයකින් බව ය. බුන්මත් පමණක් ඇත යනුවෙන් යොදාගැනෙන්නේ පරමාර්ථ සත්‍යයක් ලෙස ය. පරමාර්ථයක් ලෙස ගතහොත් ඇත්තේ බුන්මත් පමණ ය. අප බාහිරව සිට බුන්මත් දකින්නේ නම් ඉන් කියැවෙන්නේ එසේ දැකීමේ යම්කිසි වරදක් ඇති බව ය. අප යනුවෙන් බුන්මත්ගෙන් වෙන් වූ කිසිවක් නැත. එහෙත් මාභාව හේතුවෙන් අපි බුන්මත්ගෙන් වෙන්ව අප දකිමු. අප කළ යුත්තේ ඒ මාභාව දුරුකිරීම ය. ඒ සඳහා කළ යුතු වත් පිළිවෙත් අද්වේත දර්ශනයෙහි දැක්වෙයි. ඒ වත් පිළිවෙත් පිරීමෙන් පසුව මාභාව නැති වී අපේ බාහිර ව ඇති බුන්මත් කෙනකු අපට නො පෙනෙයි. අප බුන්මත් සමග එකතුවන්නේය යන්නෙහි අදහස එය මිස බුන්මත්ගෙන් බාහිරව ඉන්නා අප බුන්මත් සමග එකතුවීමක් නො වෙයි.

එහෙත් මේ සියල්ලෙන් අදහස් වන්නේ බුන්මත් නමින් පදාර්ථයක් බුන්ම පදාර්ථයක් ඇති බව ය. එනම් පරමාත්මයක් ඇති බව ය. ඒ පරමාත්මයෙහි බෙදීමක් තිබිය නො හැකි ය. එසේ බෙදීමක් තිබේ යැයි ගතහොත් එවිට බුන්මත් අද්වේත නො වෙයි. අද්වේත බුන්මත් යන්න ගැඹුරු සංකල්පයකි. බුන්මත් නිර්ගුණ වීමෙන් කියැවෙන්නේ බුන්මත් සංකල්පීය වශයෙන් විස්තර කළ නොහැකි බව ය. සංකල්පීය වශයෙන් විස්තර කළ නොහැකි වුව ද බුන්මත් පවතියි. බුන්මත් ශුන්‍ය නො වෙයි. එමෙන් ම බුන්මත් ශුන්‍යතාව ද නො වෙයි.

එලෙස ගත්කල ශංකරාචාර්යයන්ගේ අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් නාගර්ජුනපාදයන් වහන්සේගේ ශුන්‍යතාවට වඩා ආකර්ෂණීය වෙයි. අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් ද මනසින් හා අනෙක් ඉන්ද්‍රිය ඇසුරෙන් දැනගත හැක්කක් නො වෙයි. ශුන්‍යතාව ද එලෙසින් දැනගත නො හැකි ය. එහෙත් ශුන්‍යතාව පවතින්නේ යැයි ගතහොත් එහි කිසිවක් නැත. සංකල්පීය වශයෙන් කිසිවක් නැත යන්න ශුන්‍යතාව ලෙස විස්තරකිරීම හේතුවෙන් ඒ පවතින්නේ යැයි ගැනීමට සිදුවෙයි. එවිට කිසිවක් නැති බවක් පවතියි යනුවෙන් ගැනීමට බාධාවක් නැතිවෙයි.

කිසිවක් නැති බවක් පවතියි හෙවත් කිසිවක් නැති බවක් ඇත යනුවෙන් ගැනීමට වඩා පරමාර්ථ වශයෙන් පවතින සියල්ල වූ බුන්මත් ඇතැයි ගැනීම පහසු ය. ශංකරාචාර්යයන්ට තම අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් මගින් ශුන්‍යතාව පරාජයකිරීම අපහසු කාර්යයක් නො වී ය. එහෙත් අප මෙහි දී අමතක නොකළ යුතු කරුණ නම් අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් සංකල්පය නිර්මාණයකිරීම පහසු කාර්යයක් නොවූ බව ය. ඒ සංකල්පය නිර්මාණයකිරීමෙන් පසුව ශංකරාචාර්යයන්ට නාගර්ජුනපාදයන් වහන්සේ පරාජයකිරීම අපහසු කාර්යයක් නො වී ය.

මෙහිදී අපේ අවධානයට යොමුවිය යුතු කරුණක් නම් ශංකරාචාර්යයන්ට අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් සංකල්පය නිර්මාණයකිරීමට ශුන්‍යතාව ප්‍රයෝජනවත් වූ බව ය. ඇතැම්විට ශුන්‍යතාව නොතිබෙන්නට අද්වේත නිර්ගුණ බුන්මත් ද නැතිවන්නට තිබුණි. ඒ අතින් ගත්කල නාගර්ජුනපාදයන් වහන්සේගේ පරාජයට හේතුව උන්වහන්සේ ම ය. නාගර්ජුනපාදයන් වහන්සේ නිවන සසරට සාපේක්ෂව ගෙන නිවන ද සංකල්පයක් කිරීමෙන් මුල් බුදු සමයෙන් ඉවත් වූහ. ඒ සමගම උන්වහන්සේ භාරතයෙන් බුදු සමය ඉවත්කිරීමට ද වක්‍රව හා අවිද්‍යානික ව නමුත් ආධාර කළහ.

එහෙත් මෙහි තවත් පැත්තක් ද වෙයි. ශුන්‍යතාව හේතුකොටගෙන ගණිතයට නම් යහපතක් සිදු විය. ගණිතයෙහි ශුන්‍යය හෙවත් බිංදුව යන සංකල්පය නිර්මාණය වී ඇත්තේ ශුන්‍යතාව ගුරුකොට ගැනීමෙන් ය. ඒ අයුරින් ගත්කල ගණිතයට බිංදුව ලබා දී ඇත්තේ බෞද්ධයන් ය. බිංදුව යන සංකල්පයෙහි කිසිවක් නැත යන අර්ථය එයි. පොල්ගෙඩි බිංදුවක් ඇතැයි කී විට එයින් කියැවෙන්නේ එක් පොල්ගෙඩියක් හෝ නැත යන්න ය. කිසිවක් නැත්නම් එවිට සංකේතයක් අවශ්‍යවන්නේ ඇයි? කිසිවක් නැති තත්වයක් ඇති තත්වයක් ලෙස සිතන්නේ කෙසේ ද?

ඒ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලැබෙන්නේ ශුන්‍යතාවයෙන් ය. ශුන්‍යතාවයෙහි කිසිවක් නැත. එහෙත් ශුන්‍යතාවක් වෙයි. බිංදුව (0) සංකේතයෙන් ද කෙරෙන්නේ එවැන්නකි. පොල්ගෙඩි බිංදුව යනුවෙන් කී විට පොල්ගෙඩි එකක්වත් නැත. එහෙත් එලෙස නැති තත්වයක් වෙයි. ඒ නැති තත්වය ශුන්‍යයෙන් නැත්නම් බිංදුවෙන් දැක්වෙයි. මෙයින්

පැහැදිලිවන කරුණ නම් ශුන්‍යය හෙවත් බිංදුව යන සංකල්පය නිර්මාණය කරගැනීමට ශුන්‍යතාව යන්න උපකාරී වූ බව ය. නාගර්ජුනපාදයන්වහන්සේ ශුන්‍යතාව නිර්මාණයකිරීමෙන් බුදුදහමට අවසානයේ දී පරාජයක් අත්කරදීමට අවිඥානිකව හා වක්‍රව නමුත් කටයුතු කළ ද, බිංදුව නම් සංකල්පය ගණිතයට දීමට උපකාරී වී ඇත.

අද යොදාගැනෙන සංඛ්‍යා පද්ධතිය හැඳින්වෙන්නේ හින්දු අරාබි පද්ධතිය ලෙස ය. එයට හේතුව ඒ පද්ධතිය අරාබීන්ගේ මාර්ගයෙන් යුරෝපයට යෑමත්, අරාබීන් එය ඉන්දියාවෙන් ලබාගැනීමත් ය. ඉන්දියාවෙන් ලබාගැනීම හේතුකොටගෙන එයට හින්දු යන්න ආරෝපණය වී ඇත. එහෙත් ඒ සංඛ්‍යා පද්ධතිය නිර්මාණය කිරීමෙහි ලා බෞද්ධයන් විසින් කෙටි ඇති කාර්යය ඒ හින්දු අරාබි පද්ධතිය ලෙස හැඳින්වීමෙන් නො කියැවෙයි. එකස්ථානය, දශස්ථානය ආදී වශයෙන් සංඛ්‍යාවක ඉලක්කම් ගන්නා තැන් පැහැදිලිව ලිවීමට හැකි වී තිබෙන්නේ ශුන්‍යය හෙවත් බිංදුව යන සංකල්පයට පින් සිදුවන්නට ය.

හත්දහස් අටසිය හය 7806 ලෙස ලිවීමට හැකි වී ඇත්තේ දශස්ථානයෙහි ලිවීමට බිංදුවක් ඇති බැවින් ය. බිංදුව නොතිබෙන්නට හත්සිය අසූහය හා හත්දහස් අටසිය හය යන සංඛ්‍යා එකිනෙකින් වෙන්ව පැහැදිලිව ලිවීමට හැකිවූයේ නැත. බිංදුව යන සංකල්පය නිර්මාණයකිරීමට හැකිවූයේ ලැබෙන්නේ කිසිවක් නැති තැන යමක්, එනම් ශුන්‍යතාව වෙ යන අදහස ඇත්නම් ය. කිසිවක් නැති තැන යමක් ඇත යන්න තේරුම්ගැනීම පවා පහසු කටයුත්තක් නො වෙයි.

බිංදුව යන සංකල්පය අරාබීන්ගේ මාර්ගයෙන් යුරෝපයට ගියවිට, යුරෝපයේ ඉහළම බුද්ධිමතුන්ට පවා ඒ තේරුම්ගැනීම අසීරු විය. යුරෝපීය බුද්ධිමතුන් නැගූ ප්‍රධාන ප්‍රශ්නය වූයේ කිසිවක් නැති තැන යමක් ඇත්තේ කෙසේ ද යන්න ය. ඇරිස්ටෝටලීය ද්විකෝටික න්‍යාය මත පදනම් වූ යුරෝපීයයන්ට එක්කෝ කිසිවක් නැත, නැත්නම් යමක් ඇත. ද්විකෝටික න්‍යායට අනුව කිසිවක් නැතිවිට යමක් පැවතීමට ඉඩක් නැත. ඒ න්‍යායට කොටු වී සිටි යුරෝපීය බුද්ධිමතුන්ට මුල දී බිංදුව යන්න තේරුම්ගැනීමට නොහැකිවීම පුදුමයක් නො වෙයි. බිංදුව යන සංකල්පය තේරුම්ගැනීමට යුරෝපයට අවුරුදු සීයක් පමණ ගත වූ බව පැවසෙයි.

කිසිවක් නැති තැන යමක් ඇත යන්න ත්‍රිකෝටික න්‍යායයෙහි වලංගුවෙයි. වෛදික හා වෙනත් භාරතීය පද්ධතිවල ත්‍රිකෝටික න්‍යාය යොදාගැනෙයි. නාගර්ජුනපාදයන්වහන්සේ වතුස්කෝටික න්‍යාය මත පදනම් වූහ. වතුස්කෝටික න්‍යායට අනුව යමක් ඇත්තේ ද නැත, නැත්තේ ද නැත යනුවෙන් කීමට හැකි ය. වෙනත් අයුරකින් කියන්නේ නම් කිසිවක් ඇත්තේ ද නැත, නැත්තේ ද නැත යනුවෙන් ප්‍රකාශකිරීමට ද හැකි ය. එහෙත් නාගර්ජුනපාදයන්වහන්සේ ශුන්‍යතාව සම්බන්ධයෙන් එලෙස ප්‍රකාශකර ඇති බවක් නො පෙනෙයි. යම්කිසි අයුරකින් උන්වහන්සේ ශුන්‍යතාව ගැන කිසිවක් ඇත්තේ ද නැත, නැත්තේ ද නැත යනුවෙන් ප්‍රකාශකෙළේ නම් ගණිතයෙහි ඉතිහාසය ද වෙනස්වීමට ඉඩතිබුණි.

මේ සියල්ලෙන් පැහැදිලිවන්නේ බිංදුව යන්න අප සිතනවාට වඩා අමාරු සංකල්පයක් බව ය. අද අපේ සංස්කෘතියෙහි බිංදුව යන සංකල්පය පළමුවැනි ශ්‍රේණියේ සිසුවකුට වුව ද ඉගැන්වෙයි. ඒ සිසුන් බිංදුව යන සංකල්පය ඉගෙනගන්නේ කිසිවක් නැතැයි යන්නට වඩා අගයක් නැත යන අරුතින් යැයි සිතමි. පොල්ගෙඩි එකක්වත් නැත්නම් පොල්ගෙඩි බිංදුවක් ඇතැයි කියන සිසුන් සිටිනවා විය හැකි ය. එහෙත් බහුතරයකට පොල්ගෙඩි එකක්වත් නැත යන්න බිංදුවෙන් සංකේතවත් වනවා පමණක් විය හැකි ය. ඔවුන්ට පොල්ගෙඩි එකක්වත් නැත්නම් ඒ නැතිබව දැක්වීමට බිංදුවක් ඇතිබව ප්‍රශ්නයක් නොවන බව පැහැදිලි ය.

ඕනෑම සංඛ්‍යාවකට බිංදුව එකතුකළහොත් ඒ සංඛ්‍යාවම ලැබෙන්නේ යැයි අපි කියමු. බිංදුව එකතුකිරීම යනුවෙන් කියැවෙන්නේ කුමක් ද? කිසිවක් නැත්නම් එකතුකරන්නේ අහවල් දෙයක් ද? එහෙත් අද අපි එවැනි ප්‍රශ්න ගැන උනන්දුවක් නො දක්වමු. ඕනෑම සංඛ්‍යාවකට යම් සංඛ්‍යාවක් එකතුකළ විට ඒ මුල් සංඛ්‍යාවම ලැබෙන්නේ නම් එසේ එකතුකරන ලද සංඛ්‍යාව බිංදුව යැයි අපට අවශ්‍ය නම් නිර්වචනය කළ හැකි ය. එනම් බිංදුව යන්න එලෙස අර්ථදැක්විය හැකි ය. එවැනි අර්ථදැක්වීම අද බටහිර ගණිතයෙහි වෙයි. බටහිරයන් මේ අර්ථදැක්වීම තවදුරටත් විශුක්තකර සංඛ්‍යා පද්ධතියට පමණක් නොව වෙනත් පද්ධතීන් සඳහා ද ශුන්‍ය අවයවය (null element) යනුවෙන්

අවශ්‍යයක් අර්ථදක්වනි. යම්කිසි පද්ධතියක ඕනෑම අවශ්‍යයකට (element) යම් අවශ්‍යයක් එකතුකිරීමෙන් ඒ මුල් අවශ්‍යය ම ලැබෙන්නේ නම් එසේ එකතුකරන ලද අවශ්‍යය ශුන්‍ය අවශ්‍යය වෙයි. වෙනත් වචනවලින් කියන්නේ නම් යම් පද්ධතියක ඕනෑම අවශ්‍යයකට ශුන්‍ය අවශ්‍යය එකතුකිරීමෙන් මුල් අවශ්‍යය ම ලැබෙයි.

බිංදුව බිංදුව එකතුකළහොත් ලැබෙන්නේ ද බිංදුව ම ය. බිංදුවෙහි, එනම් ශුන්‍යයෙහි ඇති මේ ගුණය ගැන ද අප සැලකිලිමත් විය යුතු ය. වෙනත් සංඛ්‍යාවක් සම්බන්ධයෙන් එවැනි ගුණයක් නො වෙයි. භතරට භතර එකතුකළහොත් ලැබෙන්නේ අට මිස භතර නො වෙයි. එසේ නම් අපට බිංදුව යන්නට වෙනත් අර්ථදැක්වීමක් කළහැකි ද? යම්කිසි සංඛ්‍යාවකට ඒ සංඛ්‍යාව එකතු කළවිට ඒ සංඛ්‍යාව ම ලැබෙන්නේ නම් ඒ සංඛ්‍යාව බිංදුව යැයි අපට අර්ථදැක්විය හැකි ද? යම් සංකල්පයක් පිළිබඳ ව තමන්ට කැමති අර්ථදැක්වීම කළ හැකි ය. එහෙත් ඒ අර්ථදැක්වීම නිරවුල් විය යුතු අතර, ඉන් නිශ්චිත සංකල්පයක් ලැබිය යුතු ය. එසේ ම අර්ථදැක්වීම හා වෙනත් කරුණු අතර පරස්පර නොතිබිය යුතු ය.

බිංදුව සම්බන්ධයෙන් එලෙස එකතුකිරීම සම්බන්ධකරගනිමින් කෙරෙන අර්ථදැක්වීම හේතුවෙන් යම් ගැටළුවකට මුහුණ පෑමට සිදුවනු ඇත. එයට හේතුව බිංදුව හැරෙන්නට අනන්තයට ද එවැනි ගුණයක් වීම ය. අනන්තයට අනන්තය එකතුකළහොත් ලැබෙන්නේ ද අනන්තයකි. බිංදුවට බිංදුව එකතුකළහොත් ලැබෙන්නේ ද බිංදුවකි. එහෙත් අනන්තය හා බිංදුව අතර වෙනත් වෙනස්කම් ඇත. බිංදුවට වෙනත් සංඛ්‍යාවක් එකතුකළහොත් ප්‍රතිඵලය වනුයේ ඒ වෙනත් සංඛ්‍යාව ය. එහෙත් අනන්තයට වෙනත් සංඛ්‍යාවක් එකතුකළහොත් ලැබෙන්නේ ඒ වෙනත් සංඛ්‍යාව නොව අනන්තය ය.

මහාචාර්ය නමින් ද සිල්වා